

Militaire Spectator

MAANDBLAD

waarin opgenomen de officiële mededelingen van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht

UITGAVE:

Koninklijke Vereniging ter Beoefening van de Krijgswetenschap

Secretaris:

Denijsstraat 135, 2551 HJ Den Haag

Ledenadministratie:

K. Doormanlaan 274, 2283 BB Rijswijk

HOOFDREDACTEUR:

J. C. A. C. de Vogel
brigade-generaal der infanterie

p/a HKS, Frederikkazerne
v.d. Burchlaan 31, 2597 PC Den Haag
Telefoon (070) 16 66 29

ADJ.-HOOFDREDACTEUR:

W. C. Louwerse
generaal-majoor v. d. Kon. luchtmacht

REDACTEUREN:

J. M. J. Bosch
luitenant-kolonel der cavalerie

B. A. C. Droste
kolonel van de Koninklijke luchtmacht

ir. G. M. van der Laan
brigade-generaal van de technische staf

H. M. van Lent
majoor der genie

drs. J. W. M. Schulten
luitenant-kolonel verbindingdienst

drs. Ch. F. Turpijn
kolonel van de militair psychologische en sociologische dienst

BUREAU REDACTIE/PRODUKTIE:

Spui 47, 2511 BL Den Haag
Telefoon (070) 18 68 67

ABONNEMENTEN:

f 30,-, buitenland f 40,- per jaar
Losse nummers f 3,-

ADVERTENTIES:

N.V. Noord-Nederlandse Drukkerij
Postbus 6, 7940 AA Meppel
Telefoon (05220) 6 86 66
i.s.m. CET Reclame & Publiciteit
Willibrorduslaan 57, 5521 KB Eersel
Commerciële zaken: A. H. C. Thijssen
Telefoon (04970) 1 67 89

NADRUK VERBODEN

**alfabetisch register op de
157e jaargang — 1988**

Artikelenregister	III
Auteursregister	X
Recensieregister	XII

Verklaring van de in dit register gebruikte rubriek-afkortingen

- Ed = Editoriaal
MA = Meningen van anderen
AMA = Antwoord op meningen van anderen
V = Vakpers

ARTIKELREGISTER

A

Aanzien van de Nederlandse krijgsmacht. Effectiviteit en het — (Ed).....	307
Abuses. The uses and — of Clausewitz, door E. Alterman	416
Achtergronden van de patriottenbeweging (MA)	247
Additioneel aspect van de krijgskunst. Operatieve kunst als —, door R. J. Vels	5
Additioneel aspect van de krijgskunst. Operatieve kunst als —, door H. A. Kamman (MA)	195
Additioneel aspect van de krijgskunst. Operatieve kunst als —, door Hoofdredacteur (AMA)....	196
Afrika. Sovjetrussische inmenging in Zuidelijk —, door drs. M. de Haas.....	431
Air Power Journal (V)	50
Air Support. Offensive — in de jaren '90, door J. F. Bakker.....	125
Analyse. Sovjetrussische ruimtevaart. — van een onbegrepen dreiging, door H. H. F. Smid	71
Anderhalve eeuw defensieonderzoek in Nederland (Ed)	445
Antwoord op meningen van anderen.....	96, 146, 196
Area. Out of — (Ed).....	57
Armoede. Het operationele denken en de nieuwe —, door prof. dr. G. Teitler	345
Aspect van de krijgskunst. Operatieve kunst als additioneel —, door R. J. van Vels	5
Aspect van de krijgskunst. Operatieve kunst als additioneel —, door H. A. Kamman (MA)	195
Aspect van de krijgskunst. Operatieve kunst als additioneel —, door Hoofdredacteur (AMA)	196

B

Bedreiging. Libië, — voor het Westen? door T. C. M. van de Sande.....	33
Bedreiging. SDI: — voor de veiligheid van West-Europa? door A. G. D. van Osch	59
Bedrijfsveiligheid in de Koninklijke luchtmacht, door J. M. N. Wobben	425
Begroting. Flexibiliteit in de Defensie—, door drs. P. M. Verheij en drs. E. J. Westerink.....	170
Belang van de militair-operationele gereedheid. Toekomstige militaire rechtspleging en het —, door mr. R. M. Eiting	239
Bevrijding (Ed).....	203
Blik op de lange-termijnplannen. De KLu in de jaren '90. Een —, door E. J. Oliemans	293
Boekenseries. Interessante — over militaria	348
Bouwen voor de landsverdediging. Drie eeuwen —, door ing. J. A. de Vries	447
Brigade. Operatieve kunst en tactiek. Samenhang in het optreden van legergroep tot —,	

door M. Schouten en R. J. van Vels	512, 561
Brigadeherstelcompagnie. Het functioneren van de —, door C. H. van der Laan.....	571

C

Center of gravity. Clausewitz's elusive —, door J. J. Schneider en L. L. Izzo	326
Central Region. Operatieve kunst in de —, door R. J. van Vels.....	157
Circus. Het Haagse — en de 1:2:1-verdeling (Ed)	103
Clausewitz. The uses and abuses of —, door E. Alterman	416
Clausewitz's elusive center of gravity, door J. J. Schneider en L. L. Izzo.....	326
Combattanten en verzetsstrijders, door dr. F. Snapper (MA).....	142
Combattanten en verzetsstrijders, door mr. E. L. Gonsalves (MA)	144
Combattanten en verzetsstrijders, door L. de Hartog (AMA)	146
Command, control and communications, door W. N. van Dranen	287
Communications. Command, control and —, door W. N. van Dranen.....	287
ComNorthags „concept of operations”. Reconstitution. Hoeksteen van —, door C. D. A. Blankestijn	495
Compagnie. Het functioneren van de brigadeherstel —, door C. H. van der Laan	571
Concept. Het „Defensie strategisch —” en zijn betekenis voor de Koninklijke luchtmacht, door H. A. Kamman	282
Concept of operations. Reconstitution. Hoeksteen van ComNorthags „—”, door C. D. A. Blankestijn	495
Control. Command, — and communications, door W. N. van Dranen.....	287
Controle. Interne — Koninklijke landmacht: van structuur naar cultuur, door L. A. M. van den Nieuwenhuijzen	119
Cultuur. Interne controle Koninklijke landmacht: van structuur naar —, door L. A. M. van den Nieuwenhuijzen	119

D

Defensie. Maatschappelijke verslaggeving door —: (on)zinnig? door A. J. G. Silvius	368
Defensie. Ministerie van — (Ed).....	541
Defensie. Singapore —: een muis die brult, door drs. E. M. van de Pol	575
Defensie. Strategie, — en wapenbeheersing,	

door drs. D. H. Zandee	205	Excessen. Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? Geweld, gewelds— en de Duitse militaire organisatie, door dr. J. W. M. Binneveld...	334
Defensie strategisch concept. Het „—” en zijn betekenis voor de Koninklijke luchtmacht, door H. A. Kamman	282		
Defensiebegroting. Flexibiliteit in de —, door drs. P. M. Verheij en drs. E. J. Westerink	170	F	
Defensie-inspanning. De Duitse driedeling. Het vraagstuk van de Duitse hereniging en onze —, door drs. J. van der Velde	83	Falende oppergezag. Het —. Keizer Wilhelm II als „Oberster Kriegsherr”, door drs. A. J. Vinke	529
Defensieonderzoek. Anderhalve eeuw — in Nederland (Ed)	445	Fantasia, nog steeds het toverstafje van de instructeur, door jhr. J. W. J. E. Alting von Geusau (MA)	95
Defensieplanning in de steigers. Het integraal Defensieplanningsproces, door R. B. J. Bongers en C. G. C. T. Wagemakers	552	Fantasia, nog steeds het toverstafje van de instructeur, door drs. J. W. van Neden (AMA)	97
Denken. Het operationele — en de nieuwe armoede, door prof. dr. G. Teitler	345	Feest bij de Koninklijke luchtmacht (Ed)	253
Denken. Renaissance van het operationele — (Ed)	3	Filosofie. KL-onderhouds— in revisie? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJntema	26
Departement van oorlog 1813-1830. Het —, door drs. H. Amersfoort	543	Filosofie. KL-onderhouds— in revisie? door M. van den Doel (MA)	195
Discipline. Kadaver— of persoonlijk initiatief? Geweld, geweldsexcessen en de Duitse militaire organisatie, door dr. J. W. M. Binneveld...	334	Filosofie. KL-onderhouds— in revisie? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJntema (AMA)	196
Doctrine. Sovjetrussische helikopter— (V)	247	Flexibiliteit in de Defensiebegroting, door drs. P. M. Verheij en drs. E. J. Westerink	170
Doorbraaksector (Ed)	353	Fly by light (V)	537
Dreiging. Sovjetrussische ruimtevaart. Analyse van een onbegrepen —, door H. H. F. Smid	71	Free Lion. Legerkorpsoefening 1988 —, door M. J. H. Bevers	399
Drie eeuwen bouwen voor de landsverdediging, door ing. J. A. de Vries	447	Front. De pantser(r)evolutie. Het harde — van Sovjetrussische tanks, door dr. ir. H. J. Pasman	470
Driedeling. De Duitse —. Het vraagstuk van de Duitse hereniging en onze defensie-inspanning, door drs. J. van der Velde	83	FTX. De laatste grote —? (Ed)	397
Driekwart eeuw luchtmacht, door drs. R. A. Hezemans en drs. E. J. R. Koolhaas	255	Functioneren van de brigadeherstelcompagnie. Het —, door C. H. van der Laan	571
Duitse driedeling. De —. Het vraagstuk van de Duitse hereniging en onze defensie-inspanning, door drs. J. van der Velde	83		
Duitse hereniging. De Duitse driedeling. Het vraagstuk van de — en onze defensie-inspanning, door drs. J. van der Velde	83	G	
Duitse militaire organisatie. Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? Geweld, geweldsexcessen en de —, door dr. J. W. M. Binneveld	334	Geografie. Terreinkennis verhoogt de mobiliteit. Militaire — en geografische informatiesystemen, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer	221
		Geografische informatiesystemen. Terreinkennis verhoogt de mobiliteit. Militaire geografie en —, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer	221
E		Gereedheid. Toekomstige militaire rechtspleging en het belang van de militair-operationele —, door mr. R. M. Eiting	239
<i>Editoriaal</i>	3, 57, 103, 155, 203, 253, 307, 353, 397, 445, 493,	Gevechtskrachtverbetering. Patriot-Hawk-integratie. — door interoperabiliteit, door H. J. J. A. M. Grootveld	272
Eenheden. Opleiding van mobilisabele — kan beter, door J. D. Berghuijs	541	Gevechtsvliegtuigen. Sobere maar krachtige — (V)	439
Effectiviteit en het aanzien van de Nederlandse krijgsmacht (Ed)	307	Geweld. Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? —, geweldsexcessen en de Duitse militaire organisatie, door dr. J. W. M. Binneveld...	334
Elusive center of gravity. Clausewitz's —, door J. J. Schneider en L. L. Izzo	326	Geweldsexcessen. Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? Geweld, — en de Duitse militaire organisatie, door dr. J. W. M. Binneveld	334
Europa. SDI: bedreiging voor de veiligheid van West—? door A. G. D. van Osch	59	Gravity. Clausewitz's elusive center of —, door J.	
Evolutie. De pantser(r)—. Het harde front van Sovjetrussische tanks, door dr. ir. H. J. Pasman	470		

J. Schneider en L. L. Izzo	326
Grondensors. Onbemande —, door H. A. van Hoof en O. E. Slichtenbree.....	320
Grote FTX. De laatste —? (Ed).....	397

H

Haagse circus en de 1:2:1-verdeling. Het — (Ed)	103
Harde front van Sovjetrussische tanks. De pantser(r)evolutie. Het —, door dr. ir. H. J. Pasman Hawk. Patriot—-integratie. Gevechtskrachtverbetering door interoperabiliteit, door H. J. J. A. M. Grootveld	470
Helikopterdoctrine. Sovjetrussische — (V).....	272
Hereniging. De Duitse driedeling. Het vraagstuk van de Duitse — en onze defensie-inspanning, door drs. J. van der Velde	247
Herstelcompagnie. Het functioneren van de brigade—, door C. H. van der Laan	83
Hoeksteen van ComNorthags „concept of operations”. Reconstitution. — door C. D. A. Blankestijn	571
	495

I

Informatiesystemen. Terreinkennis verhoogt de mobiliteit. Militaire geografie en geografische —, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer.....	221
Initiatief. Kadaverdiscipline of persoonlijk —? Geweld, geweldsexcessen en de Duitse militaire organisatie, door dr. J. W. M. Binneveld...	334
Inmenging. Sovjetrussische — in Zuidelijk Afrika, door drs. M. de Haas.....	431
Instructeur. Fantasie, nog steeds het toverstafje van de —, door jhr. J. W. J. E. Alting von Geusau (MA)	95
Instructeur. Fantasie, nog steeds het toverstafje van de —, door drs. J. W. van Neden (AMA)	96
Integraal Defensieplanningsproces. Defensieplanning in de steigers. Het —, door R. B. J. Bongers en C. G. C. T. Wagemakers	552
Integratie. Patriot-Hawk—. Gevechtskrachtverbetering door interoperabiliteit, door H. J. J. A. M. Grootveld	272
Interessante boekenseries over militaria.....	348
Internationale materieelsamenwerking, door N. de Vries.....	483
Interne controle Koninklijke landmacht: van structuur naar cultuur, door L. A. M. van den Nieuwenhuijzen	119
Interoperabiliteit. Patriot-Hawk-integratie. Gevechtskrachtverbetering door —, door H. J. J. A. M. Grootveld	272
Iskusstvo. Operatieve kunst (Operativnoye —), door J. R. Mulder	375

J

Jaar „Stockholmdocument”. Een —, door drs. J. van der Velde	233
Januskop. De top van de militaire organisatie: — of waterhoofd? door drs. J. de Lange	407
Jaren '90. De KLu in de —. Een blik op de langetermijnplannen, door E. J. Oliemans	293
Jaren '90. Offensive Air Support in de —, door J. F. Bakker.....	125
Journal. Air Power — (V).....	50

K

Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? Geweld, geweldsexcessen en de Duitse militaire organisatie, door dr. J. W. M. Binneveld	334
Keizer Wilhelm II. Het falende oppergezag. — als „Oberster Kriegsherr”, door drs. A. J. Vinke....	529
KL. Personele vulling van de — op lange termijn, door M. L. M. Urlings.....	355
KL-onderhoudsfilosofie in revisie? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJntema.....	26
KL-onderhoudsfilosofie in revisie? door M. van den Doel (MA)	195
KL-onderhoudsfilosofie in revisie? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJntema (AMA).....	196
Klaplopen in het nucleaire tijdperk, door drs. M. J. Wijnheymer.....	523
KLu in de jaren '90. De —. Een blik op de langetermijnplannen, door E. J. Oliemans	293
Koninklijke landmacht. Interne controle —: van structuur naar cultuur, door L. A. M. van den Nieuwenhuijzen	119
Koninklijke luchtmacht. Bedrijfsveiligheid in de —, door J. M. N. Wobben	425
Koninklijke luchtmacht. Het „Defensie strategisch concept” en zijn betekenis voor de —, door H. A. Kamman	282
Koninklijke luchtmacht. Feest bij de — (Ed).....	253
Krachtige gevechtsvliegtuigen. Sobere maar — (V).....	439
Kriegsherr. Het falende oppergezag. Keizer Wilhelm II als „Oberster —”, door drs. A. J. Vinke	529
Krijgskunst. Operatieve kunst als additioneel aspect van de —, door R. J. van Vels	5
Krijgskunst. Operatieve kunst als additioneel aspect van de —, door H. A. Kamman (MA).....	195
Krijgskunst. Operatieve kunst als additioneel aspect van de —, door Hoofdredacteur (AMA)	196
Krijgsmacht. Effectiviteit en het aanzien van de Nederlandse — (Ed).....	307
Krijgsmacht. Wij zijn de —, samen verantwoordelijk, door P. Huysman, C. de Waard en prof. dr. C. Vroom	187
Kunst. Operatieve — (operativnoye iskusstvo), door J. R. Mulder	375

Kunst. Operatieve — als additioneel aspect van de krijgskunst, door R. J. van Vels	5	nis voor de Koninklijke luchtmacht, door H. A. Kamman.....	282
Kunst. Operatieve — als additioneel aspect van de krijgskunst, door H. A. Kamman (MA)	195	Command, control and communications, door W. N. van Dranen.....	287
Kunst. Operatieve — als additioneel aspect van de krijgskunst, door Hoofdredacteur (AMA)	196	De KLu in de jaren '90. Een blik op de lange-termijnplannen, door E. J. Oliemans	293
Kunst. Operatieve — in de Central Region, door R. J. van Vels.....	157	Luchtvaartmeteorologie. Militaire—, door Th. J. Leene.....	478
Kunst. Operatieve kunst als additioneel aspect van de krijgs—, door R. J. van Vels	5	Luchtwapen. Toekomst van het — (V).....	391
Kunst. Operatieve kunst als additioneel aspect van de krijgs—, door H. A. Kamman (MA).....	195		
Kunst. Operatieve kunst als additioneel aspect van de krijgs—, door Hoofdredacteur (AMA) ...	196		
Kunst. Operatieve — en tactiek. Samenhang in het optreden van legergroep tot brigade, door M. Schouten en R. J. van Vels.....	512, 561		
Kwaliteit door procesmanagement, door B. N. de Koning	180		

L

Laatste grote FTX. De —? (Ed)	397	Meteorologie. Militaire-luchtvaart—, door Th. J. Leene.....	478
Landmacht. Interne controle Koninklijke —: van structuur naar cultuur, door L. A. M. van den Nieuwenhuijzen	119	Militair-operationele gereedheid. Toekomstige militaire rechtspleging en het belang van de —, door mr. R. M. Eiting	239
Landsverdediging. Drie eeuwen bouwen voor de —, door ing. J. A. de Vries	447	Militair psychologische en sociologische dienst. De —, door drs. Ch. F. Turpijn	213
Lange-termijnplannen. De KLu in de jaren '90. Een blik op de —, door E. J. Oliemans	293	Militaire geografie. Terreinkennis verhoogt de mobiliteit. — en geografische informatiesystemen, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer.....	221
Leer der operatiën, door G. Mensink	506	Militaire-luchtvaartmeteorologie, door Th. J. Leene	478
Legergroep. Operatieve kunst en tactiek. Samenhang in het optreden van — tot brigade, door M. Schouten en R. J. van Vels	512, 561	Militaire organisatie. Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? Geweld, geweldsexcessen en de Duitse —, door dr. J. W. M. Binneveld	334
Legerkorpsoefening 1988 Free Lion, door M. J. H. Bevers	399	Militaire organisatie. De top van de —: Januskop of waterhoofd? door drs. J. de Lange	407
Level of war. Strategy and the operational —, door D. Jablonsky.....	88, 132	Militaire rechtspleging. Toekomstige — en het belang van de militair-operationele gereedheid, door mr. R. M. Eiting	239
Libië, bedreiging voor het Westen? door T. C. M. van de Sande	33	Militaria. Interessante boekenseries over —	348
Light „Fly by —” (V)	537	Ministerie van defensie (Ed)	541
Luchtmacht. Bedrijfsveiligheid in de Koninklijke —, door J. M. N. Wobben	425	Mobilisabele eenheden. Opleiding van — kan beter, door J. D. Berghuijs.....	14
Luchtmacht. Het „Defensie strategisch concept” en zijn betekenis voor de Koninklijke —, door H. A. Kamman	282	Mobiliteit. Terreinkennis verhoogt de —. Militaire geografie en geografische informatiesystemen, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer.....	221
Luchtmacht. Driekwart eeuw —, door drs. R. A. F. Hezemans en drs. E. J. R. Koolhaas	255	Muis. Singapores defensie: een — die brult, door drs. E. M. van de Pol	575
Luchtmacht. Feest bij de Koninklijke — (Ed).....	253		

Luchtmachtnummer

Feest bij de Koninklijke luchtmacht	253
Driekwart eeuw luchtmacht, door drs. R. A. F. Hezemans en drs. E. J. R. Koolhaas.....	255
24-uurs-vliegoperaties, de nieuwe uitdaging, door B. A. C. Droste	264
Patriot-Hawk-integratie. Gevechtskrachtverbetering door interoperabiliteit, door H. J. J. A. M. Grootveld	272
Het „Defensie strategisch concept” en zijn beteke-	

M

Maatschappelijke verslaggeving door Defensie: (on)zinnig? door A. J. G. Silvius	368
Management. Kwaliteit door proces—, door B. N. de Koning.....	180
Materieelsamenwerking. Internationale —, door N. de Vries.....	483
<i>Meningen van anderen</i>	95, 141, 195, 247
<i>Meningen van anderen. Antwoord op—</i>	96, 146, 196
Mens: randvoorwaarde in wapensystemen. De —, door J. A. C. de Ruiter	105
Meteorologie. Militaire-luchtvaart—, door Th. J. Leene.....	478
Militair-operationele gereedheid. Toekomstige militaire rechtspleging en het belang van de —, door mr. R. M. Eiting	239
Militair psychologische en sociologische dienst. De —, door drs. Ch. F. Turpijn	213
Militaire geografie. Terreinkennis verhoogt de mobiliteit. — en geografische informatiesystemen, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer.....	221
Militaire-luchtvaartmeteorologie, door Th. J. Leene	478
Militaire organisatie. Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? Geweld, geweldsexcessen en de Duitse —, door dr. J. W. M. Binneveld	334
Militaire organisatie. De top van de —: Januskop of waterhoofd? door drs. J. de Lange	407
Militaire rechtspleging. Toekomstige — en het belang van de militair-operationele gereedheid, door mr. R. M. Eiting	239
Militaria. Interessante boekenseries over —	348
Ministerie van defensie (Ed)	541
Mobilisabele eenheden. Opleiding van — kan beter, door J. D. Berghuijs.....	14
Mobiliteit. Terreinkennis verhoogt de —. Militaire geografie en geografische informatiesystemen, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer.....	221
Muis. Singapores defensie: een — die brult, door drs. E. M. van de Pol	575

N

Nederland. Anderhalve eeuw defensieonder-	
---	--

zoek in — (Ed)	445
Nederlandse krijgsmacht. Effectiviteit en het aanzien van de — (Ed)	307
Nieuwe armoede. Het operationele denken en de —, door prof. dr. G. Teitler	345
Nieuwe uitdaging. 24-uurs-vliegoperaties, de —, door B. A. C. Droste	264
Nucleaire tijdperk. Klaplopen in het —, door drs. M. J. Wijnheymer	523

O

Oberster Kriegsherr. Het falende oppergezag. Keizer Wilhelm II als „—”, door drs. A. J. Vinke	529
Oefening. Legerkorps— 1988 Free Lion, door M. J. H. Bevers	399
Offensief optreden, maar hoe? door P. H. de Vries en P. L. E. M. Everts	309, 379, 457
Offensive Air Support in de jaren '90, door J. F. Bakker	125
<i>Officiële mededelingen van de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht</i>	2, 56, 102, 154, 202, 252, 306, 352, 396, 444, 492, 540
Onbegrepen dreiging. Sovjetrussische ruimtevaart. Analyse van een —, door H. H. F. Smid	71
Onbemande grondsensors, door H. A. van Hoof en O. E. Slichtenbree	320
Onderhoudsfilosofie. KL— in revisie? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJntema	26
Onderhoudsfilosofie. KL— in revisie? door M. van den Doel (MA)	195
Onderhoudsfilosofie. KL— in revisie? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJntema (AMA)	196
Onderzoek. Anderhalve eeuw defensie— in Nederland (Ed)	445
Oorlog. Het departement van — 1813-1830, door drs. H. Amersfoort	543
Operabiliteit. Patriot-Hawk-integratie. Gevechtskrachtverbetering door inter—, door H. J. J. A. M. Grootveld	272
Operatiën. Leer der —, door G. Mensink	506
Operaties. 24-uurs-vlieg—, de nieuwe uitdaging, door B. A. C. Droste	264
Operatieve kunst (operativnoye iskusstvo), door J. R. Mulder	375
Operatieve kunst als additioneel aspect van de krijgskunst, door R. J. van Vels	5
Operatieve kunst als additioneel aspect van de krijgskunst, door H. A. Kamman (MA)	195
Operatieve kunst als additioneel aspect van de krijgskunst, door Hoofdredacteur (AMA)	196
Operatieve kunst in de Central Region, door R. J. van Vels	157
Operatieve kunst en tactiek. Samenhang in het optreden van legergroep tot brigade, door M. Schouten en R. J. van Vels	512, 561
Operational level of war. Strategy and the —,	

door D. Jablonsky	88, 132
Operationele denken. Renaissance van het — (Ed)	3
Operationele denken en de nieuwe armoede. Het —, door prof. dr. G. Teitler	345
Operationele gereedheid. Toekomstige militaire rechtspleging en het belang van de militair—, door mr. R. M. Eiting	239
Operations. Reconstitution. Hoeksteen van ComNorthags „concept of —”, door C. D. A. Blankestijn	495
Operativnoye iskusstvo. Operatieve kunst (—), door J. R. Mulder	375
Opleiding van mobilisabele eenheden kan beter, door J. D. Berghuijs	14
Oppergezag. Het falende —. Keizer Wilhelm II als „Oberster Kriegsherr”, door drs. A. J. Vinke	529
Optreden. Offensief —, maar hoe? door P. H. de Vries en P. L. E. M. Everts	309, 379, 457
Optreden. Operatieve kunst en tactiek. Samenhang in het — van legergroep tot brigade, door M. Schouten en R. J. van Vels	512, 561
Organisatie. Kadaverdiscipline of persoonlijk initiatief? Geweld, geweldsexcessen en de Duitse militaire —, door dr. J. W. M. Binneveld	334
Organisatie. De top van de militaire —: Januskop of waterhoofd? door drs. J. de Lange	407
Out of area (Ed)	57

P

Pantser(re)evolutie. De —. Het harde front van Sovjetrussische tanks, door dr. ir. H. J. Pasma	470
Patriot-Hawk-integratie. Gevechtskrachtverbetering door interoperabiliteit, door H. J. J. A. M. Grootveld	272
Patriottenbeweging. Achtergronden van de — (MA)	247
Personele vulling van de KL op lange termijn, door M. L. M. Urlings	355
Persoonlijk initiatief. Kadaverdiscipline of —? Geweld, geweldsexcessen en de Duitse militaire organisatie, door dr. J. W. M. Binneveld	334
Plannen. De KLu in de jaren '90. Een blik op de lange-termijn—, door E. J. Oliemans	293
Planning. Defensie— in de steigers. Het integraal Defensieplanningsproces, door R. B. J. Bongers en C. G. C. T. Wagemakers	552
Planningsproces. Defensieplanning in de steigers. Het integraal Defensie—, door R. B. J. Bongers en C. G. C. T. Wagemakers	552
Procesmanagement. Kwaliteit door —, door B. N. de Koning	180
Psychologische en sociologische dienst. De militair —, door drs. Ch. F. Turpijn	213
Put. Zit de verdediging in de —? door T. H. C. Pollaert (MA)	141

Put. Zit de verdediging in de —? door P. L. E. M. Everts (AMA)..... 146

R

Randvoorwaarde. De mens: — in wapensystemen, door J. A. C. de Ruiter..... 105
 Rechtspleging. Toekomstige militaire — en het belang van de militair-operationele gereedheid, door mr. R. M. Eiting 239
 Reconstitution. Hoeksteen van ComNorthags „concept of operations”, door C. D. A. Blankestijn 495
 Recuperatie (Ed) 493
 Region. Operatieve kunst in de Central —, door R. J. van Vels..... 157
 Renaissance van het operationele denken (Ed) ... 3
 Revisie. KL-onderhoudsfilosofie in —? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJnterna 26
 Revisie. KL-onderhoudsfilosofie in —? door M. van den Doel (MA) 195
 Revisie. KL-onderhoudsfilosofie in —? door ir. P. J. Bons en P. D. R. M. IJnterna (AMA)..... 196
 (R)evolutie. De pantser—. Het harde front van Sovjetrussische tanks, door dr. ir. H. J. Pasman 470
 Ruimtevaart. Sovjetrussische —. Analyse van een onbegrepen dreiging, door H. H. F. Smid 71
 Russische helikopterdoctrine. Sovjet— (V)..... 247
 Russische ruimtevaart. Sovjet—. Analyse van een onbegrepen dreiging, door H. H. F. Smid 71
 Russische tanks. De pantser(r)evolutie. Het harde front van Sovjet—, door dr. H. J. Pasman.... 470

S

Samen verantwoordelijk. Wij zijn de krijgsmacht, —, door P. Huysman, C. de Waard en prof. dr. C. Vroom..... 187
 Samenhang in het optreden van legergroep tot brigade. Operatieve kunst en tactiek. —, door M. Schouten en R. J. van Vels 512, 561
 Samenwerking. Internationale materieel—, door N. de Vries..... 483
 SDI: bedreiging voor de veiligheid van West-Europa? door A. G. D. van Osch..... 59
 Sector. Doorbraak— (Ed) 353
 Sensors. Onbemande grond—, door H. A. van Hoof en O. E. Slichtenbree..... 320
 Singapore's defensie: een muis die brult, door drs. E. M. van de Pol 575
 Sobere maar krachtige gevechtsvliegtuigen (V) ... 439
 Sociologische dienst. De militair psychologische en —, door drs. Ch. F. Turpijn..... 213
 Sovjetrussische helikopterdoctrine (V) 247
 Sovjetrussische inmenging in Zuidelijk Afrika, door drs. M. de Haas..... 431
 Sovjetrussische ruimtevaart. Analyse van een

onbegrepen dreiging, door H. H. F. Smid..... 71
 Sovjetrussische tanks. De pantser(r)evolutie. Het harde front van —, door dr. ir. H. J. Pasman 470
 Steigers. Defensieplanning in de —. Het integraal Defensieplanningsproces, door R. B. J. Bongers en C. G. C. T. Wagemakers 552
 Stockholmdocument. Een jaar „—”, door drs. J. van der Velde 233
 Strategie, defensie en wapenbeheersing, door drs. D. H. Zandee 205
 Strategisch concept. Het „Defensie —” en zijn betekenis voor de Koninklijke luchtmacht, door H. A. Kamman 282
 Strategy and the operational level of war, door D. Jablonsky..... 88, 132
 Structuur. Interne controle Koninklijke landmacht: van — naar cultuur, door L. A. M. van den Nieuwenhuijzen..... 119
 Support. Offensive Air — in de jaren '90, door J. F. Bakker..... 125
 Systemen. De mens: randvoorwaarde in wapen—, door J. A. C. de Ruiter 105

T

Tactiek. Operatieve kunst en —. Samenhang in het optreden van legergroep tot brigade, door M. Schouten en R. J. van Vels..... 512, 561
 Tanks. De pantser(r)evolutie. Het harde front van Sovjetrussische —, door dr. ir. H. J. Pasman... 470
 Terreinkennis verhoogt de mobiliteit. Militaire geografie en geografische informatiesystemen, door P. Huysman en drs. I. D. C. Duijnhouwer 221
 Time out. Tijd voor een — (V) 97
 Toekomst van het luchtwapen (V) 391
 Toekomstige militaire rechtspleging en het belang van de militair-operationele gereedheid, door mr. R. M. Eiting 239
 Top van de militaire organisatie: Januskop of waterhoofd? De —, door drs. J. de Lange 407
 Toverstafje. Fantasie, nog steeds het — van de instructeur, door jhr. J. W. J. E. Alting von Geusau (MA)..... 95
 Toverstafje. Fantasie, nog steeds het — van de instructeur, door drs. J. W. van Neden (AMA) 96
 Tijd voor een Time out (V) 97
 Tijdperk. Klaplopen in het nucleaire —, door drs. M. J. Wijnheymer..... 523

U

Uitdaging. 24-uurs-vliegoperaties, de nieuwe —, door B. A. C. Droste 264
 Uses and abuses of Clausewitz. The —, door E. Alterman 416

V

<i>Vakpers</i>	50, 97, 247, 391, 439,	537
Veiligheid. Bedrijfs— in de Koninklijke luchtmacht, door J. M. N. Wobben		425
Veiligheid. SDI: bedreiging voor de — van West-Europa? door A. G. D. van Osch		59
Verantwoordelijk. Wij zijn de krijgsmacht, samen —, door P. Huysman, C. de Waard en prof. dr. C. Vroom		187
Verdediging. Drie eeuwen bouwen voor de lands—, door ing. J. A. de Vries		447
Verdediging. Zit de — in de put? door T. H. C. Pollaert (MA)		141
Verdediging. Zit de — in de put? door P. L. E. M. Everts (AMA)		146
Verdeling. Het Haagse circus en de 1:2:1— (Ed)		103
Verslaggeving. Maatschappelijke — door Defensie: (on)zinnig? door A. J. G. Silvius		368
Verzetstrijders. Combattanten en —, door dr. F. Snapper (MA)		142
Verzetstrijders. Combattanten en —, door mr. E. L. Gonsalves (MA)		144
Verzetstrijders. Combattanten en —, door L. de Hartog (AMA)		146
24-uurs-vliegoperaties, de nieuwe uitdaging, door B. A. C. Droste		264
Vlaggen staken uit. De — (Ed)		155
Vliegoperaties. 24-uurs—, de nieuwe uitdaging, door B. A. C. Droste		264
Vliegtuigen. Sobere maar krachtige gevechts— (V)		439
Voorwaarde. De mens: rand— in wapensystemen, door J. A. C. de Ruiter		105
Vraagstuk van de Duitse hereniging. De Duitse driedeling. Het — en onze defensie-inspan-		

ning, door drs. J. van der Velde	83
Vulling. Personele — van de KL op lange termijn, door M. L. M. Urlings	255

W

Wapen. Toekomst van het lucht— (V)	391
Wapenbeheersing. Strategie, defensie en —, door drs. D. H. Zandee	205
Wapensystemen. De mens: randvoorwaarde in —, door J. A. C. de Ruiter	105
War. Strategy and the operational level of —, door D. Jablonsky	88, 132
Waterhoofd. De top van de militaire organisatie: Januskop of —? door drs. J. de Lange	407
West-Europa. SDI: bedreiging voor de veiligheid van —? door A. G. D. van Osch	59
Westen. Libië, bedreiging voor het —? door T. C. M. van de Sande	33
Wilhelm II. Het falende oppergezag. Keizer — als „Oberster Kriegsherr”, door drs. A. J. Vinke	529
Wij zijn de krijgsmacht, samen verantwoordelijk, door P. Huysman, C. de Waard en prof. dr. C. Vroom	187

Z

Zit de verdediging in de put? door T. H. C. Pollaert (MA)	141
Zit de verdediging in de put? door P. L. E. M. Everts (AMA)	146
Zuidelijk Afrika. Sovjetrussische inmenging in —, door drs. M. de Haas	431

AUTEURSREGISTER

A

- Alterman, E. The uses and abuses of Clausewitz 416
 Alting von Geusau, jhr. J. W. J. E. Fantasie, nog
 steeds het toverstafje van de instructeur (MA) 95
 Amersfoort, drs. H. Het departement van oorlog
 1813-1830 543

B

- Bakker, J. F. Offensive Air Support in de jaren '90 125
 Berghuijs, J. D. Opleiding van mobilisabele een-
 heden kan beter 14
 Bevers, M. J. H. Legerkorpsoefening 1988 Free
 Lion..... 399
 Binneveld, dr. J. W. M. Kadaverdiscipline of per-
 soonlijk initiatief? Geweld, geweldsexcessen
 en de Duitse militaire organisatie 334
 Blankestijn, C. D. A. Reconstitution. Hoeksteen
 van ComNorthags „concept of operations”..... 495
 Bongers, R. B. J., en C. G. C. T. Wagemakers.
 Defensieplanning in de steigers. Het integraal
 Defensieplanningsproces 552
 Bons, ir. P. J., en P. D. R. M. IJntema. KL-onder-
 houdsfilosofie in revisie? 26
 —. KL-onderhoudsfilosofie in revisie? (AMA)..... 196

D

- Doel, M. van den. KL-onderhoudsfilosofie in revi-
 sie? (MA)..... 195
 Dranen, W. N. van. Command, control and com-
 munications 287
 Droste, B. A. C. 24-uurs-vliegoperaties, de nieu-
 we uitdaging 264

E

- Eiting, mr. R. M. Toekomstige militaire rechtsple-
 ging en het belang van de militair-operatione-
 le gereedheid 239
 Everts, P. L. E. M. Zit de verdediging in de put?
 (AMA) 146

G

- Gonsalves, mr. E. L. Combattanten en verzets-
 strijders (MA)..... 144
 Grootveld, H. J. J. A. M. Patriot-Hawk-integratie.
 Gevechtskrachtverbetering door interopera-

biliteit 272

H

- Haas, drs. M. de. Sovjetrussische inmenging in
 Zuidelijk Afrika..... 431
 Hartog, L. de. Combattanten en verzetsstrijders
 (AMA) 146
 Hezemans, drs. R. A. F., en drs. E. J. R. Kool-
 haas. Driekwart eeuw luchtmacht 255
 Hoof, ir. A. H. van, en E. O. Slichtenbree. Onbe-
 mande grondsensors 320
 Hoofdredacteur. Operatieve kunst als additio-
 neel aspect van de krijgskunst (AMA) 196
 Huysman, P., en drs. I. D. C. Duijnhouwer. Ter-
 reinkennis verhoogt de mobiliteit. Militaire
 geografie en geografische informatiesyste-
 men 221
 —, C. de Waard en prof. dr. C. Vroom. Wij zijn de
 krijgsmacht, samen verantwoordelijk..... 187

J

- Jablonsky, D. Strategy and the operational level
 of war 88, 132

K

- Kamman, H. A. Het „Defensie strategisch con-
 cept” en zijn betekenis voor de Koninklijke
 luchtmacht 282
 —. Operatieve kunst als additioneel aspect van
 de krijgskunst (MA)..... 195
 Koning, B. N. de. Kwaliteit door procesmanage-
 ment 180

L

- Laan, C. H. van der. Het functioneren van de bri-
 gadeherstelcompagnie 571
 Lange, drs. J. de. De top van de militaire organi-
 satie: Januskop of waterhoofd? 407
 Leene, Th. J. Militaire-luchtvaartmeteorologie 478

M

- Mensink, G. Leer der operatiën 506
 Mulder, J. R. Operatieve kunst (operativnoye is-
 kusstvo) 375

N

- Neden, drs. J. W. van. Fantasie, nog steeds het toverstafje van de instructeur (AMA) 96
Nieuwenhuijzen, L. A. M. van den. Interne controle Koninklijke landmacht: van structuur naar cultuur..... 119

O

- Oliemans, E. J. De KLu in de jaren '90. Een blik op de lange-termijnplannen 293
Osch, A. G. D. van. SDI: bedreiging voor de veiligheid van West-Europa? 59

P

- Pasman, dr. ir. H. J. De pantser(r)evolutie. Het harde front van Sovjetrussische tanks 470
Pol, drs. E. M. van de. Singapores defensie: een muis die brult 575
Pollaert, T. H. C. Zit de verdediging in de put? (MA)..... 141

R

- Ruiter, J. A. C. de. De mens: randvoorwaarde in wapensystemen..... 105

S

- Sande, T. C. M. van de. Libië, bedreiging voor het Westen? 33
Schneider, J. J., and L. L. Izzo. Clausewitz's elusive center of gravity 326
Schouten, M., en R. J. van Vels. Operatieve kunst en tactiek. Samenhang in het optreden van legergroep tot brigade 512, 561
Silvius, A. J. G. Maatschappelijke verslaggeving door Defensie: (on)zinnig? 368
Smid, H. H. F. Sovjetrussische ruimtevaart. Analyse van een onbegrepen dreiging 71
Snapper, dr. F. Combattanten en verzetsstrijders (MA)..... 142

T

- Teitler, prof. dr. G. Het operationele denken en de nieuwe armoede 345
Turpijn, drs. Ch. F. De militair psychologische en sociologische dienst..... 213

U

- Urlings, M. L. M. Personele vulling van de KL op lange termijn 355

V

- Velde, drs. J. van der. De Duitse dieldeling. Het vraagstuk van de Duitse hereniging en onze defensie-inspanning 83
— Een jaar „Stockholmdocument” 233
Vels, R. J. van. Operatieve kunst als additioneel aspect van de krijgskunst..... 5
— Operatieve kunst in de Central Region 157
Verheij, drs. P. M., en drs. E. J. Westerink. Flexibiliteit in de Defensiebegroting 170
Vinke, drs. A. J. Het falende oppergezag. Keizer Wilhelm II als „Oberster Kriegsherr” 529
Vries, ing. J. A. de. Drie eeuwen bouwen voor de landsverdediging 447
Vries, N. de. Internationale materieelsamenwerking 483
Vries, P. H. de, en P. L. E. M. Everts. Offensief optreden, maar hoe? 309, 379, 457

W

- Wobben, J. M. N. Bedrijfsveiligheid in de Koninklijke luchtmacht 425
Wijnheymer, drs. M. J. Klaplopen in het nucleaire tijdperk 523

Z

- Zandee, drs. D. H. Strategie, defensie en wapenbeheersing..... 205

RECENSIEREGISTER

Arms transfers to the Third World 1971-85, door M. Brzoska en Th. Ohlson.....	47	en K. Birnbaum.....	149
Bitter victory: the battle for Sicily, door C. d'Este ...	580	Prinses Julianakazerne. De —, door Th. M. van Koppen en A. B. C. M. op 't Hoog	393
Chemical weapon free zones? o.r.v. R. Trapp	198	Satellites for arms control and crisis monitoring, o.r.v. B. Jasani en T. Sakata.....	49
European non-proliferation policy, prospects and problems. A —, o.r.v. H. Müller.....	536	Six, Amsterdammer en verzetsstrijder, door dr. C. M. Schulten.....	48
Juwana Morto. Kustbatterij Aruba, door dr. J. Hartog.....	99	Soldaten van de Kompenie. KNIL 1830-1950, door C. A. Heshusius.....	99
Kruit en krijg. Delft als bakermat van het Prins Maurits Laboratorium TNO, o.r.v. H. L. Houtzager e.a.	488	Sphinx, door E. de Roever	198
Krijgsmacht en krijgsmacht in de Nederlandse politiek 1866-1914, door R. H. E. Gooren	349	Taakspecialisatie, door J. G. Siccama e.a.	438
Leraar onder de Japanners, ingel./geannot. door H. Beukers, L. Blussé en R. Eggink	150	Thinking in time, the uses of history for decision makers, door R. E. Neustadt en E. R. May	392
Militaire balans en strategische ontwikkelingen 1986-1987. De —, o.r.v. G. C. Berkhof, J. G. Siccama en R. D. Praaning	151	Verzet in West-Brabant, dl 2 - De Biesbosch en het Land van Heusden en Altena, door J. Buitkamp.....	48
Overcoming threats to Europe, o.r.v. S. Lodgaard		Vestingwerken in West-Europa, door R. Rolf en P. Saal	245
		Vietnam choppers. Helicopters in battle 1950-1975, door S. Dunstan.....	303
		Wij vlogen als vogels, door A. van der Poest Clement	100

